

Lapáttörvény gyerekmedencében: csapatban vagy nélküle?

Lila volt a nyaralás élmény, mint a szám aznap este, a medence klóros vizében, amelyben 4-5 éves kortársaim fejét csapkodtam a homokozó-felszereléssel. Az érzés maga is hideg: eltüntetni minden olyan zavaró tényezőt, amely a nyugalمامat hátráltatja. Csak sajnos azzal nem számoltam, hogy más gyerekeknek is pontosan ugyanolyan joguk van a medencében játszani, mint nekem. És nyilván nem tetszett, ha valaki a fülembe kiabált, esetleg még a lapátomat is eltulajdonította. Az meg végképp kiütötte a biztosítékot, amikor szembeleocsoltak, vagy amikor török mondókákra próbált tanítani egy helyi kisfiú.

Az igazsághoz hozzátartozik, hogy megpróbáltam velük tisztességesen megbeszélni a játékszabályokat, a legtöbben még bólogattak is, mintha minden tiszta és világos lenne. Az egyetlen probléma ott lehetett, hogy a kicsi medence minden állampolgára más nemzetiségű volt, így a kommunikáció nem ment kifejezetten egyszerűen. Persze ezt akkor én nem tudhattam, hittem benne, hogy az anyanyelvemet mindenki megérti majd. Nyilván nem számítottam arra, hogy többszöri felszólítás és figyelmeztetés ellenére is lesznek olyanok, akik megbokszolnak, szembefröcskölnek vagy csak rakoncátlan óvodás módjára mellém vizelnek a medencében. Ekkor tudatosult bennem, hogy drasztikusabb megoldásokhoz kell folyamodnom, mert ez így senkinek sem lesz kellemes.

Hirtelen felindulásból elkövetett lecsapás volt az első, zsigerből koppant a lapátom az idegesítő bolgár kislány fején. Nem volt ez akkora nagy fizikai terror, csupán szembesítés, hogy a medence nem tűri el, ha valaki kirívóan viselkedik. Mintha a világ összes szemetét zúdították volna rá, úgy futott ki üvöltve a medencéből, egyenesen a szülei karjába. Pár perc múlva már a hotel felé tartottak, így bizonyosodtam meg afelől, hogy jó megoldást választottam az elfajzottak elüldözésére. Aztán ahogy egyre inkább előjött a gyerekekből a rosszabbik énjük, úgy kapták sorjában a kiutasító lapátütést a fejükre. Persze azért nekem sem volt egyszerű feladat, hiszen résen kellett lennem, a szüleim nehogy észrevegyék mesterkedéseim valamelyik pillanatát. Tipikusan kijátszottam a rendszert, amikor rám néztek, mosolyogtam, mintha csak ennyi lenne a dolgom, amikor pedig anyukám újra elveszett kedvenc könyve cselekményében, apukám pedig újra belekortyolt jéghideg sörébe, én ismét akcióba léptem.

Egyre csak fogytak a konkurensok, az elmaradhatatlan sikerélmény a tetőfokára hágott. Hirtelen csak annyit vettem észre, hogy egyedül ülök a medencében. Ez a dolog anyukámnak is feltűnt, meg is kérdezte, hogy nem lehetséges-e, hogy egy másik helyszínen valamilyen szuper izgalmas gyerekfoglalkozást tartanak, és oda ment el mindenki körülöttünk. Én mindenesetre eljátszva a naivát mondtam anyának, hogy ha lenne is bármilyen esemény, én akkor sem szeretnék részt venni rajta. Persze egy kicsit furán nézett, de rám hagyta az egészet, mondván, hogy ha nagyon szeretnék, még maradhatunk egy kicsit. Ezen a "kicsi" szón is felbőszültem, hiszen egész délután azon dolgoztam, hogy megszerezem a birodalmat. Anya azt mondta, lila a szám, úgyhogy hamarosan készülhetek kifelé. Legnagyobb örömökre persze, hiszen, mire elértem azt, amit szerettem volna, a körülmények olyannyira megváltoztak, hogy nem hagytak a szabadság érzésében lubickolni. Még könyörögtem egy sort, hogy hadd maradhassak, de nem igazán értem el számottevő sikereket. Meg azért az utolsó pár percben visszasírtam a török kislányt, inkább megtanultam volna a halandzsáit, mintsem, hogy egyedül búvárokodjak.

Ez az apró, de annál mélyebb jelentéstartalommal bíró életkép is bizonyítja, hogy a csapatszellemet igenis meg kell tanulni. Nem megy az annyira egyszerűen, főleg egy akaratos és elkényeztetett kislánynak, akinek a fejében soha nem volt lehetetlen. Mára már csapatjátékosnak tartom magam, akinek napokig tartó örömet szerez, ha a közös munkafolyamat végén valami egyedi alkotást teszünk le az asztalra. Persze metaforikusan ma is ott van a lapát is a kezemben, a különbség csak annyi, hogy sokkal magasabb a toleranciaszintem, viszont aki ezen kívül esik, annak ugyanúgy mennie kell.

Dénes Petra

<http://campus.szabadsag.ro/slider/lapattorveny-gyerekmedenceben-csapatban-vagy-nelkule/>

Kolozsváron, bármi áron

Kilöknék. Lekésed. Megbüntetnek. Igen, ez a tömegközlekedési eszközök etalonja, a busz.

Ha kevesebb, mint fél órát kell utaznod az egyetemedtől a lakásodig, és életed vágya, hogy reggel buszra szállhass, akkor lécci ne olvass tovább. Ha viszont vannak kivetnivalóid a reggeli tömeges négykerekű sétákat illetően, akkor üdv a klubban, mi sem szeretünk buszozni. Mert az ellenőrök parasztok, nem fogják fel, hogy elsőéves egyetemista létedre nem fűjod kívülről a buszok útvonalát. Ha van jegyed, de rossz oldalon lyukasztottad ki, akkor is leszállítanak, mondván: bocsi, ezt benézted, ide azzal a harmincöt lejjel. Neked épp nincsen annyi pénzed, így ijedt szemekkel körbenézel, hátha egy ismerős arc felbukkan valahonnan. Azt mondják, hogy kicsi a világ. Jó, jó, a világ lehet, hogy kicsi, de Kolozsvár egyáltalán nem az. Megmentő híján megszeppenve odanyújtod a személyidet, kapsz egy írásbeli figyelmeztetést, azzal a tudattal, hogy most száz lejt kell perkálnod. Így is ki volt számolva minden egyes banid, még a bért sem fizetted ki. Na, most mi lesz? És még nem is beszéltem arról a részről, amikor tudatnod kell az otthoniakkal a történeteket, mentegetőzvéen, hogy nem is a te hibád, hanem az ellenőré. A múltkor is ő rendezett színdarabot, amikor cuki apuka-szerepben felszállt a buszra. Majd, mikor már úgy gondolta, eljött az idő, egyik szatyrát átrakta a másik kezébe, előkotorászott igazolványával meg a jegyeket követelte. Te meg ott maradtál szégyenszemre, pedig azt hitted, a busz, amelyre bérleted van közlekedik azon az útvonalon. Hát, nem közlekedett.

És ez még csak egy apró aspektusa ennek a komplex helyzetnek. Mert az a busz, amely az egyetemedig visz a legforgalmasabb és a legnépszerűbb. Magyarán, még ha vénasszonyok potyognak az égből, akkor sem fogsz ülőhelyet kapni rajta. Sőt, erről már rég lemondta, örülsz, hogy felférsz táskástól együtt. Na, most gyere ellenőr. Nem tudsz megbüntetni, még érvényes a bérleted, és jó buszon toporgok. Majd, ha kéred a jegyem, önelégült vigyorral lefotózom, s messengeren átküldöm. Mert ugye nem szeretnél átmászni az embereken az én iciri-piciri bérletedért? Ja, nem?! Én is így gondoltam! Azt hiszem, az ellenőr-kérdés ebben a helyzetben mütyür, ahhoz képest, hogy egy néni kiabál rád, harsogván: nem tudnád-e a táskádat arrébb tenni, mert zavarod őt? Miközben mögötted már hárman szólnak: a következő megállónál

leszállnának, így ki kell engedned őket. Félszóval válaszolsz a néninek, hogy nem, nem tudod teleportálni a táskádat, legyen türelmes. Majd a megállóban leszállsz, kiengedvén az utasokat. Visszaszállsz. A néni még mindig nem kapott magának helyet, és mivel te pont mellette vagy megint, kapóra jössz. Fiatal vagy, és nemmel válaszoltál egy idős kérésére, szidhatjuk ezt az Y generációt. És kezdi. Hallgatsz. Folytatja. Hallgatsz. Még mindig nem hagyta abba. Hallgatsz, mert nem pofázhatsz vissza, akárhogy is szid. Megérkezel. Leszállsz. Előtte szép napot kívánsz a néninek, erőt, egészséget és nyugalmat. Közben észreveszed, hogy a betervezett félórás út tizenöt perccel tolódott. Pont elég, hogy akadémiai késéssel ronts be az auditóriumba. Úgy szállsz le a buszról, mintha életed mérföldköve lett volna: feltelt a tolerancia-szinted, lefáradtál, és leizzadtál. Az egyetlen mondat, amely még a megállóban fogalmazódik meg benned: **Francba ezekkel a buszokkal!**

Dénes Petra

Bajka- Barabás Réka: Pufizzunk együtt a világra

Igazi úttörő, aki a háta mögött hagyta a kőszínházat, és megálmodta saját projektjét, a PPP-t (Pufi Theatre, Pantomim, Pedagógia), amellyel 2015-től folyamatosan turnézik. Pantomim műfajban alkot, megformált karaktere Pufi. Emellett újkeletű produkciójában, a MimeBassCoverben az abúzus témát veszi górcső alá. Bajka- Barabás Réka színésznő szakmai múltjáról, Pufi születéséről és művészi jelenéről is mesélt.

–Mennyire volt tudatos döntés, hogy a színművészetre felvételizel?

–Én a szívemre hallgattam, szerintem a tudatossághoz vezető legjobb utat választottam.

–Mennyire volt nehéz elindulni a színészi pályán az egyetem után?

–Az egyetemi éveket éltem meg nehezen. Átfelvételiztem más egyetemre, más városba első év végén. Az adott erőt mégis a lediplomázáshoz, hogy mélyen belül tudtam: ez még nem az igazi pálya, nem itt kezdődik és nem itt ér véget a színház, de meg fogom találni a saját utamat, ha addig élek is. Sokat harcoltam magammal, a

rendszerrel, emberekkel, kevés sikerélményben volt részem. Sokáig áldozatként tekintettem magamra, friss színésznőként is ez volt a legmélyebb zsákutca.

–A szüleid mindig is nagyon támogattak, hiszen szülőfaludban, Tuszánodon édesapád saját színházat is épített neked a pincétekben. Milyen élményeid vannak a saját mini színházaddal kapcsolatban?

–Nem érzem úgy, hogy a tusnádi színház csak az enyém lenne. Olyan ideális a tér, hogy az öcsém oda hívja a zenésztársait próbálni, édesanyám óvodásainak oda szervezünk meglepetéseket, s ha vendégek érkeznek, bárki felavathatja a színpadot. Szeretem, amikor bemutatunk egy újabb előadást, beszélgetünk, játszunk ott. 2011-ben készült el a színház, akkor még leszerződött színésznő voltam, azóta körülbelül ötven előadást és tíz gyerekeknek- ifjaknak szóló programot szerveztünk meg. Tartottunk olyan színjátszó körök foglalkozást, ahol krumplit hámoztunk világirodalmi monológokat mondva, volt filozofikus rap buli svéd énekesnővel, portugál és jordániai művészek bábelőadásának bemutatója, jelenleg édesapám templomi csillárokat javít ott.

–Mikor fogalmazódott meg benned, hogy a hátad mögött hagynád a kószínházat, és belevágnál valami újba?

-Már munkaszerződés alatt elkezdtem színjátszó kört vezetni Kézdivásárhelyen. Az idők során elbillent a mérleg a független projektek felé, kulturális egyesületet alapítottunk és egyre több lehetőség kínálkozott ilyen téren. Ez egy szép folyamat, 2011-ben kezdődött és javában tart.

–Hogyan született meg Pufi karaktere?

-Alkotói ösztöndíjat kaptam, elkezdtem intenzívebben a színpad felé fordulni, vagyis a szervezői, vezetői feladatok mellett szerettem volna újból játszani. Rengeteg keresgélés, próbálgatás után a pantomim műfajhoz érkeztem, és megtartottam a színház-pedagógia iránti elhivatottságomat. Nagyszébenben kezdtem a próbákat, és 2015 október 12-én, a születésnapomon mutattam be a Pufi és pöttömségei előadást a színházunkban. A Pufi nevet a férjemtől kaptam ajándékbá, nehezen fogadtam el ezt a becézést, de hatalmas öröm volt, amikor felismertem, hogy az a karakter, aki születendőben van a színpadon, pontosan ő lesz az.

–A pantomim műfaj nehézsége a szavak nélküli, csupán mozdulatokkal teli mesélésben rejlik. Miért pont ebben a világban mozog Pufi?

-Nehézség? Én úgy tudok örülni a csendnek, amikor nem kell magyarázni, meggyőzni, szavak után kapkodni. A kommunikáció jelentős része valójában a szavakon túl történik. Amúgy is rengeteg a fölösleges, sőt panaszokkal teli, bántalmazó beszéd, legalábbis a hétköznapiakban. A színház pedig előszeretettel hoz létre tükröt a mai társadalomnak. Véleményem szerint már túl kellene lépünk ezen, és előhozunk a lényegre, az örömet, az átváltozást, a varázslatot. Nincs idő búslakodni, szitkozódni, büntudatot táplálni. A legutóbbi előadásban, amivel az idősebb korosztály felé nyitottunk, folytattam a mozdulatok, mimika szintjén a keresgélést, és képzeld, a pantomim nem engedett bíraskodni, lehúzó mondandót megfogalmazni. Addig vezetett szépen, amíg feloldódott bennem minden keserűség a témával kapcsolatban. Hatalmas segítség Barabás Tamás, az öcsém által írt zenei világ minden Pufi-színházas előadáshoz.

–Az előadásaid különböző korosztályokat szólítanak meg. Milyennek írnád le azt a Pufit, aki ovisokat szórakoztat, és azt a Pufit, aki általános iskolásokkal foglalkozik?

-Pufi minden alkalommal más, ezt jórészt a közönség határozza meg. Persze a helyszín, az idő, egyéb körülmények is befolyásolnak, de a közösség ereje óriási erőforrás a sikeres pufizáshoz. Nagyon jó például úgy játszani, hogy érzem, a pedagógus jól vezeti az osztályát, fontos neki a művészeteken általi nevelés, a növendékei könnyebben rámozdulnak a kikacsintásaimra. Az ovisok a legnyitottabbak, legőszintébbek és sokszor tapasztalom, hogy akármilyen aprók, nagyon összetartanak. Ez talán a sok közös játéknak köszönhető, ami természetes az ő korukban. A kisiskolások már sok esetben versenytársai egymásnak, velük akkor működik a program, ha sikerül összességében megmozgatni őket. Az idősebb pöttömségek nagyon leterheltek, az ők

tantermeikbe a legnehezebb bejutnom. A közfelfogás az, hogy a színház vagy csak a „kicsiknek”, vagy csak „nagyoknak” való, talán azért, mert nem találkoznak olyan színházi nevelési programmal, amely érdemben meg tudná szólítani a legproblémásabb korosztályokat.

–Mi a Pufi-előadások alapvető célja?

–Örülnék, ha egy mosollyal, vagy puszifelhővel el tudnám intézni a válaszadást... A Pufi-bőröndömmel játszani, tanulni, szeretni indultam el. Beavató színházi programmal kezdtem, a pantomim világán át a derülátást, a varázslatot igyekeztem megidézni. Például a legutóbbi, 338. előadásomon, Hargitafürdön, egy hóval borított parkolóban olyan színes közönség gyűlt össze, hogy a közös játék résznél a kétéves, román anyanyelvű kislányt, az édesanyját, a kamaszodó, székelly leányzókat, sportos ifjakat kellett bevonnom ugyanabba a világba. Ha empátiával, örömmel, a játékba belefeledkezve, egymásra rácsodálkozva tudunk együtt lenni, akkor kipipálhatom a cél elérést.

–Nemrég egy új produkcióval debütáltál, amely MimeBassCover néven fut. Miért született meg az előadás?

–Nem terveztem, hogy az abúzus, a bántalmazás, az erőszak gyökereit, folyamatait fogom vizsgálni, de valamiképp válaszolnom kell az engem ért impulzusokra, és felelősen kell reagálnom a társadalmi problémákra, amelyekkel nap, mint nap farkasszemet nézek. A tantermekben a felgyülemlett agressziót, a kőszínházban az előadások sikeréért hozott áldozatot kezdtem el kutatni. Figyelmes lettem arra a nyomasztó csendre, amely ezeket a jelenségeket övezi. Pufinak megnyílt egy lány, akit molesztált a tanárja, felháborított egy hírfoszlány, miszerint egy rendező bántalmazott egy színésznőt. Ezek a történések szíven találtak, megoldást, feloldást keresve jött létre az előadás, ahol a szexuális zaklatást is érintenünk kell. Alig várom, hogy a felújított verzióval kezdjük el a turnét. Mihaela Săsarman lett az előadás rendezője, Tamás basszusgitárral kíséri a színpadi játékot, az előadás utáni beszélgetést pedig áldozatsegítő szakemberek vezetik. A Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt. az előadás kiemelt támogatója.

–Ha már szexuális zaklatás, akkor #metoo. Mi a véleményed erről a megmozdulásról?

–Nyilvánvaló, hogy a szexualitás, mivel megfogásunktól kísér, meghatároz minket, felemel vagy lehúz, ritka, hogy helyesen tudjuk kezelni. Sajnos a tabusítás a leggyakoribb megközelítés és nem úgy nővünk fel, hogy természetesen viszonyuljunk a saját és mások szexualitásához. A deviancia is innen sarjad, a bántalmazó és

bántalmazott minőségeink is. A #metoo megmozdulást egy tisztulási folyamatnak látom, színházi és filmes vonalon vannak pozitív eredmények, többek között a párbeszéd, a szolidaritás, ami kezdetét vette. Biztosan több millió nő életében változás indult el, még ha nem is látványos vagy hangos a belső átalakulás. Nekem, független alkotóként feladatom, hogy felkaroljam azokat a megmozdulásokat, amelyekkel közösséget tudok vállalni.

–A Balánbányán megszervezett Pufi és Barátai Színházi Tábor mindenképpen mérföldkőnek számít. Mesélnél egy kicsit a kulisszatitkokról?

-Az elmúlt két év nyarán került megrendezésre a tábor, kulisszatitok nincs, csak színház szerető emberek közös munkája és a helyi közösség kezdeményező készsége. Az egy hetes program alatt sok szép élményben van része a gyerekeknek, ifjaknak, és nekünk, csoport- és foglalkozást vezetőknél egyaránt. A legfrissebb mérföldkő a Pufi-színházas működésben a vízaknai színházi csoport elindulása.

–Említetted a vízaknai színházi csoportot. Milyenek látod a közös munkát a fiatalokkal?

-Hat magyar diák iratkozott fel a színházi listára, miután részt vettek a Pufi programon. A következő pénteken már meg is tartottuk az első foglalkozást, amelyre öten jöttek el. Megkértem, írjanak le egy pár gondolatot, érzést a színházzal, a megtartott programmal kapcsolatban. Örömmel készítettem elő a következő lépést, mert már az elejétől felfigyeltek a koncentráció fontosságára, az önkifejezés hangsúlyosságára, sőt, ezek mellett a “vicces” jelzővel is illették a Pufi-programot. Sokszor kerestük közösen a pontos kifejezéseket, ízlelgettük a magyar nyelvet, s amikor egy-egy mozgásos feladatnál elakadás volt, jött egy kis lazító gyakorlat, és haladtunk tovább. Jó volt egymásra hangolódva, apró pillanatképeket alakítani, sőt az utolsó foglalkozásokon már három szereplős jelenetek rögtönzését is kipróbáltuk. Úgy érzem, hogy egy nagyon jó csapat van kialakulóban, amelyet idén bővíteni szeretnénk.

–Mik a terveid 2018-ra?

-Pufizzunk együtt a világra!

Szerző: Dénes Petra

Fotók: Facebook- Pufi Theatre

A nő, a férfi és a többiek Botházi Mária szerint

Botházi Mária újságíró, akit az erdélyi közönség főként online megjelenő, de nemrég kötetbe szerkesztett tárcáiról ismerhet, életszemléletéről, a legnépszerűbb írásairól és az olvasói hozzászólásokról beszélt a hétvégi gyalui Várkert fesztiválon, Koós Imola kérdéseire válaszolva.

Botházi Mária nagyon sokat foglalkozik a férfi-női kapcsolatok tanulmányozásával, elkülönültségével, ez írásainak is alappillére. Koós Imola az Életközépnői álság című tárcából olvasott fel egy részletet, amelyben szerinte megfogalmazódik a szerző életének mottója, miszerint sokszor magára néz, és csak röhög. Botházi Mária ezt aláírta, az önirónia fontosságát, a különböző hatásokkal szembeni védekezést hozta fel háttérindokként. Olyannyira megjelenik ez a fajta önirónia a szövegeiben, hogy a Marika névre hallgató főhősei igazából saját maga valóságghű ábrázolásai. „Botházi Mari mindenekelőtt újságíró, és mint olyan, felvázolja előttünk a helyzeteket, de nem ítélkezik. Ezt nagyon szeretem a stílusában, hogy részletekbe menően, éles szemmel észrevesz ismétlődő jeleneteket a mi kis erdélyi közösségünkben, de ezeket úgy írja meg, hogy abban nincsen értékítélet.”- fogalmazta meg saját véleményét a beszélgetőtárs.

Terítékre került a megfelelés, elvárás, amely a Mari-féle tárcák visszatérő motívuma. Arra az éles kérdésre, hogy hogyan lázad ő a mindennapokban elmondta: nem lázad, csak tiltakozik, például az intézményesített elnyomás ellen, a megfelelés-kényszerről ír, olykor hagy csapat-paport maga után, és nem csinál semmit egy órán keresztül.

A jellemző figurák és jelenetek folyamatosan rögzülnek a fejében, újságíró-aggyal működik, mindent elraktároz, amiről úgy gondolja, valamikor még hasznát veheti. Koós Imola a negatív pólust hozta fel, miszerint sok férfi olvasó sértett félnek érzi magát, úgy látják, Botházi Mária kritizáló hangot üt meg a férfi nemre nézve. „Nincs mit tenni, aki kiáll a színpadra, annak táncolnia kell, ilyen ez. Teljesen objektíven olvasom el a negatív kommenteket, tényleg lehetséges, hogy van aki ezt magára veszi. Az egyetemen is ezt tanítom: ha valaki publicista, akkor legyen véleménye, és azt vállalja fel, nem tartom követendő útnak, hogy sokat mondjunk, de mégse mondjunk semmit.”- reagált a szerző.

Ezután Botházi Mária felolvasta a legtöbb like-ot begyűjtött írását, Amikor a férfi szerel címmel. A szövegben férfi bőrből is bújik, az ők perspektívájukon keresztül jeleníti meg, hogy mennyire embert nem kímélő feladat a szerelés. Nem megy az csak úgy, és ezt a nők nem tudják felfogni: “ihlet kell hozzá, ráhangolódás, a tökéletes együtttható, tér, idő, és gyakran az sem árt, ha a csillagállás is megfelelő.” Koós Imola megosztotta az abszolút női és férfi hozzászólásokat, amelyekben tippeket adtak, hogyan lehetne mégis könnyebben elérni, hogy a férfi szereljen. A női kommentelő úgy gondolja, az a legcélravezetőbb, ha a nő próbálja meg elővenni a szerszámot, és ő maga kezd el szerelni, legjobb esetben a férfi idegesen ki fogja kapni a kezéből, hogy ezt csak ő tudja megcsinálni. Míg a férfi kommentelő arra buzdította a nőket, hogy próbálják meg szexi ruhában rávenni a férfit a szerelésre.

Kérdéses, hogy ezek a trükkök beválnak-e, vagy sem, de az biztos, hogy Botházi Mária alkotásai fórumszerű beszélgetéseket indítanak el, és amelyekben minden erdélyi magára ismer.

Dénes Petra

“Mesemondó vagyok, nem zöldségárus”

Egy igazi forradalmár, aki újragondolta a magyar bábszínház tradicionális koncepcióit. Saját ötlete alapján lábbábozásba kezdett, és létrehozta a Lábita Bábszínházat, amellyel folyamatosan turnézik. Székely identitása végigkíséri magyarországi munkája során, hiszen a “köldökszínórhoz ragaszkodva”, ízes székely meséket visz a határon túlra. Ő Csernik Pál Szende, sepsiszentgyörgyi mesemondó, aki két lábra állította a székely meséket.

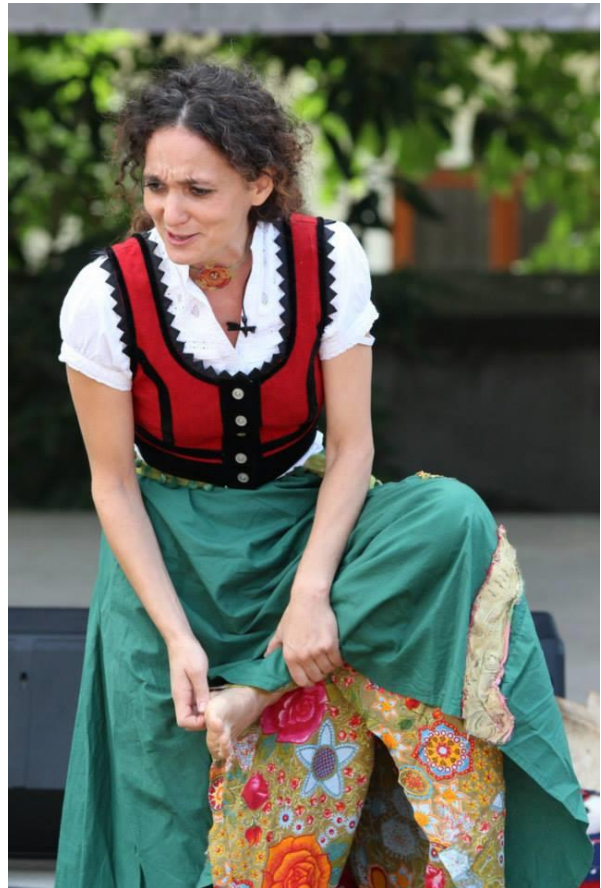
—Nem hagyományos értelemben vett mesemondó és bábos vagy, hanem lábbábozással foglalkozol. Honnan jött az ötlet?

-Ez együtt jött a meseszeretettel. Két lábra szerettem volna állítani a meséket. Magyarországra jöttünk a gyerekecskéimmal szerencsét próbálni. A kisfiam óvodájában mesenapot tartottak, így mondtam az óvónéninek, hogy én is felolvassék néhány székely népmesét. Erősen honvágyam volt, a legjobban viszont a székely nyelv hiányzott Magyarországról, s bizonyára ezért is éreztem jól magam a mesék előadásában. Úgy éreztem, hogy nem állhatok meg egy egyszerű felolvasásnál, valahogy meg kellene elevenítenem a szereplőket. De hogyan csináljam? Rakjak egy farkasmaszkot az arcomra, amikor a farkas szerepel vagy egy bajuszt, amikor a székely ember beszél?! Foglalt volt a kezem, mert ott volt a könyv, akkor jutott eszembe, hogy a lábaimra kellene húznom a bábukat. Varrtam egy nagy-nagy kerek szoknyát, arra házikót meg egy fát, amely alól kibújnak a bábuk. Így lettem lábbábos.

—Hol gyökerezik ez a hatalmas meseszeretet?

-Kis koromból indul, amikor a Jóistenke belém ültette ezeket a meséket. Varázslatos gyermekkorban volt részem, a vakációkat Dálnokon töltöttem a nagymamáméknál. Náluk minden olyan volt, mint az élő mese. Ezt a környezetet, ezeket a varázslatos éveket soha nem szeretném elfelejteni. Szerelmes vagyok Székelyföldre és a székely tájszólásba, azaz ragaszkodom a köldökszínóromhoz. Ezeket ültetem bele minden mesémbe, amelyet a közönségemnek ajándékként adok át.

—Mivel foglalkoztál mesemondói hivatásod előtt?

-Megelőlegezte mesemondói művészetemet, hogy a Henkel cégnél voltam promoter. Promóciós eseményeken beöltöztem Rex rókának, és úgy reklámoztam a termékeket. Kitalált meséket adtam elő, például, hogy a róka elment vadászni, tyúkot lopott, közben összemocskolta a bundáját, így kellett neki mosópor. Elkészítette a csirkepaprikást, utána el kellett mosogatnia, szüksége volt mosogatószerre. Nagyon szeretett a főnököm, mert komolyan csináltam ezt a munkát, soha nem hagytam cserben. Sokszor a Rex róka bunda alatt sírtam, mert rosszul voltam valami miatt, de megmakacsoltam magam, és úgyis végigcsináltam. Utána egy magyarországi kerámiaműhelybe kerültem, de gyerekekre és idősekre is vigyáztam közben.

—Egyedülállónak bizonyulsz székely mesemondóként. Hogyan fogadott téged a magyarországi közönség?

-Hirtelen nem a bicska nyílt ki a zsebükben, hanem a szemük nyílt tágra, elcsodálkoztak azon, hogy székely mesemondó vagyok. Az embereknek kuriózum a székely beszéd és a furfangos gondolkodásmód, az hogy nagyon sok olyan szót használunk, amelyet nem ismernek. Érzik, hogy magyarul beszélek, de még sem értik. A székely nyelv olyan mint egy fűszer, és ez ízlett az embereknek. A közvetlenségem és a közönséggel való kapcsolatom csak ráadás volt.

—Milyen korosztálynak szólnak a meséid?

-Kortalanok a mesém. Észrevettem, hogy a felnőttek is mennyire szeretik, és hiányolják a mesét a hétköznapiakból. A szülők hegyekként állnak a terem végében, hátul, és szeretettel hallgatják amit mondok. A mese egység, amely régen felnőtt műfaj volt, a mai világ viszont leszűkítette gyerekműfajra, így a felnőttek gyakran felébrednek, hogy hoppá ez nem is csak a gyerekekhez szól. Én nem leegyszerűsített gyerekszinten mesélek, hanem hétköznapi nyelvezettel. A kicsi rókagomba sem 5 méterre nő a nagy társától, hanem egy csoportban vele, a gyerekek is így tudnak a legjobban fejlődni.

—Milyen szempontok alapján választod ki a meséket a repertoárodba?

-Először két székely népmesével kezdtem, ezután nem volt olyan könnyű következő meséket választani. Lábbábosként túl sok szereplőt nem tudok cserélni, és nem szeretném, ha a technika rámenne a mesélésre. Olyan meséket kellett találnom, amelyek egyszerűek, nem túl ördögös a kivitelezésük, viszont jó csavarosak, kevés helyszínnel és szereplővel. A másik fő szempont, hogy fordulatos legyen a cselekmény, a végén csattanóval, mert ha ez nincs, akkor nem laknak jól az emberek a mesével.

—Hozzáteszel a mesékhez szeleteket önmagadból?

-Persze! A régi meséket nagyon jól fel tudom tatarozni, teszek hozzá új dolgokat, saját élettörténeteket, de a közönség is arra inspirál, hogy folyamatosan újjá formáljam a mesét. Nagymamám borsórlőjét is bevontam az egyik mesémbe, és az előadásban az időt öröklük vele, megízésítjük 95 év bölcsességével az életünket. A tekenőbe elringatom a nagyszüleimet, ezzel felhívom a figyelmet, hogy mennyire fontos a nagyszülő-unoka kapcsolat, így ringatjuk el a mesebölcsőben nagyszüleink tapasztalatát.

–Mít gondolsz a mesék terápiás jellegéről?

-Rájöttem, hogy nem csak kifelé szól a mese, hanem a lelkembe is. Felfedeztem egy csomó szimbólumot, például a kiskakas a gyémánt félkrajcárját a szemétdombon találja meg. Amikor nehéz helyzetben vagyok, azt kell észrevennem, hogy ha megőrzöm tűzön-vízen a jó tulajdonságaimat, és értékként fogom fel ezeket, akkor nem számít, hogy mekkora az akadály. Így elnyerem a gazdagságomat, mint a kiskakas a kincses kamrát. Azzal hogy szépen be vannak csomagolva ezek a lelki útmutatók, a mesék annyira következetessé válnak. Én nem tudom konkrétan, hogy hogyan gyógyít a mese, csak azt érzem, hogy gyógyulok mesélés közben. Nem tudatosan csinálom ezt, hanem ösztönből jön, de a mesébe alajjáraton bele vannak kódolva a lelki iránytűk, így tudnak közvetlenül működni.

–Van-e tervben egy következő szoknya, amely egy másik mesebeli helyszínt ábrázolna majd?

-Amikor kitaláltam, hogy én lábbal fogok bábozni, és a hátterem ez a szoknya lesz, úgy gondoltam, hogy több alszoknya lesz rajtam a különböző jelenetekhez. Már a virágos rét alszoknyámnál is kacsingatott egy-egy apuka, hogy ez mennyire pajzán, így ezt elengedtem. Legtöbb mese háttere vagy a falu vagy az erdő, ezek rajta vannak a szoknyámon. Ez egy alapháttér, de használok más megoldásokat is. Az embereket az élő szó fogja meg a legjobban, így minél kevesebb és ötletesebb eszközzel szeretnék dolgozni: a laskasírtó egy a sok közül.

–Ez tudatos, hogy az előadásaidon konkrétan érzékeltetsz dolgokat vagy csak úgy jött?

-Tudatos meg ösztönös is volt egyszerre. Ha már felbukkan a pityóka (burgonya-szerk.) vagy a murok (répa-szerk.) a mesében, akkor legyen nálam megfogható formában is. Eleinte nem dobtam be a közönségbe, csak úgy főztek a szereplők a mesében, egyszer viszont véletlenül kigurult a pityóka a közönségbe. Rájöttem, hogy ezzel milyen jól tudom szimbolizálni az élő mesét, hisz a TV-ből nem gurulnak ki pityókák. Sok gyerek kéri mese közben, hogy neki is dobjak ki pityókát, ilyenkor mondom mindig, hogy elsősorban mesemondó vagyok, nem zöldségáros.

–Melyik volt mesemondói karriered legmélyebb pontja?

-Fél órát sírtam utána. Egy óvodában családi napot tartottak 300 gyereknek és a szüleiknek. Nagy volt a hangzavar, a saját hangomat sem hallottam. Az első bekezdés után próbáltam jelezni, hogy így nem tudok mesélni, erre egy anyuka visszaszólt, hogy ezért vagyok fizetve, ne panaszkodjak. Annyira nem tudtak csendben maradni a gyerekek, hogy az első mesém felénél leállított az óvónő. Szomorú voltam, mert TV-nek néztek, hisz tévzés közben bármit lehet

csinálni, a bemondót nem zavarja, ha te éppen kiabálsz. Akkor ők engem annak néztek, és ez fáj.

—Melyik mesehősöddel tudsz a legjobban azonosulni és miért?

-Egyértelműen a szegény emberrel. Az egyik mesém így kezdődik: “Volt egyszer egy szegény asszony, s volt annak az édes ura. Éltek nagy boldogságban a szegénység mellett is erős volt a megértésük, így aztán boldogok es voltak.” Annyira tetszik, hogy a szegénységben az összetartásuk volt a gazdagságuk. Nem kell túl sok minden ahhoz, hogy boldogok legyünk!

Dénes Petra